

**VLEERMUIZEN ONDERZOEK
MOLSHOEK
HELLEVOETSLUIS 2008**

K. Mostert & E. Thomassen

Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland

In opdracht van gemeente Hellevoetsluis

INHOUD

Inleiding.....	3
Gebiedsbeschrijving.....	3
Methodiek.....	5
Resultaten.....	6
Landschapsgebruik.....	7
Conclusies.....	7
Literatuur.....	8

1 INLEIDING

In deze rapportage worden de resultaten weergegeven van het onderzoek dat heeft plaatsgevonden in 2008 in het plangebied Molshoek in de bebouwde kom van Hellevoetsluis. Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van gemeente Hellevoetsluis in verband met planologische wijzigingen in dit gebied.

In 2007 is er een quickscan is uitgevoerd in de Molshoek door Van der Goes en Groot en is aangeraden om nader onderzoek te doen naar de eventuele gevolgen voor vleermuizen. Op basis daarvan is het onderzoeksgebied in 2008 uitgebreid onderzocht op het voorkomen van foerageerplaatsen, vliegroutes en eventuele verblijfplaatsen.

Hierbij is overeen gekomen dat het gebied drie maal onderzocht zal worden. Twee bezoeken zullen plaatsvinden in de periode juni-juli 2008. Gedurende deze bezoeken zullen eventuele verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen in kaart worden gebracht. In het najaar (augustus/september) het om het voorkomen van eventuele paarplaatsen.

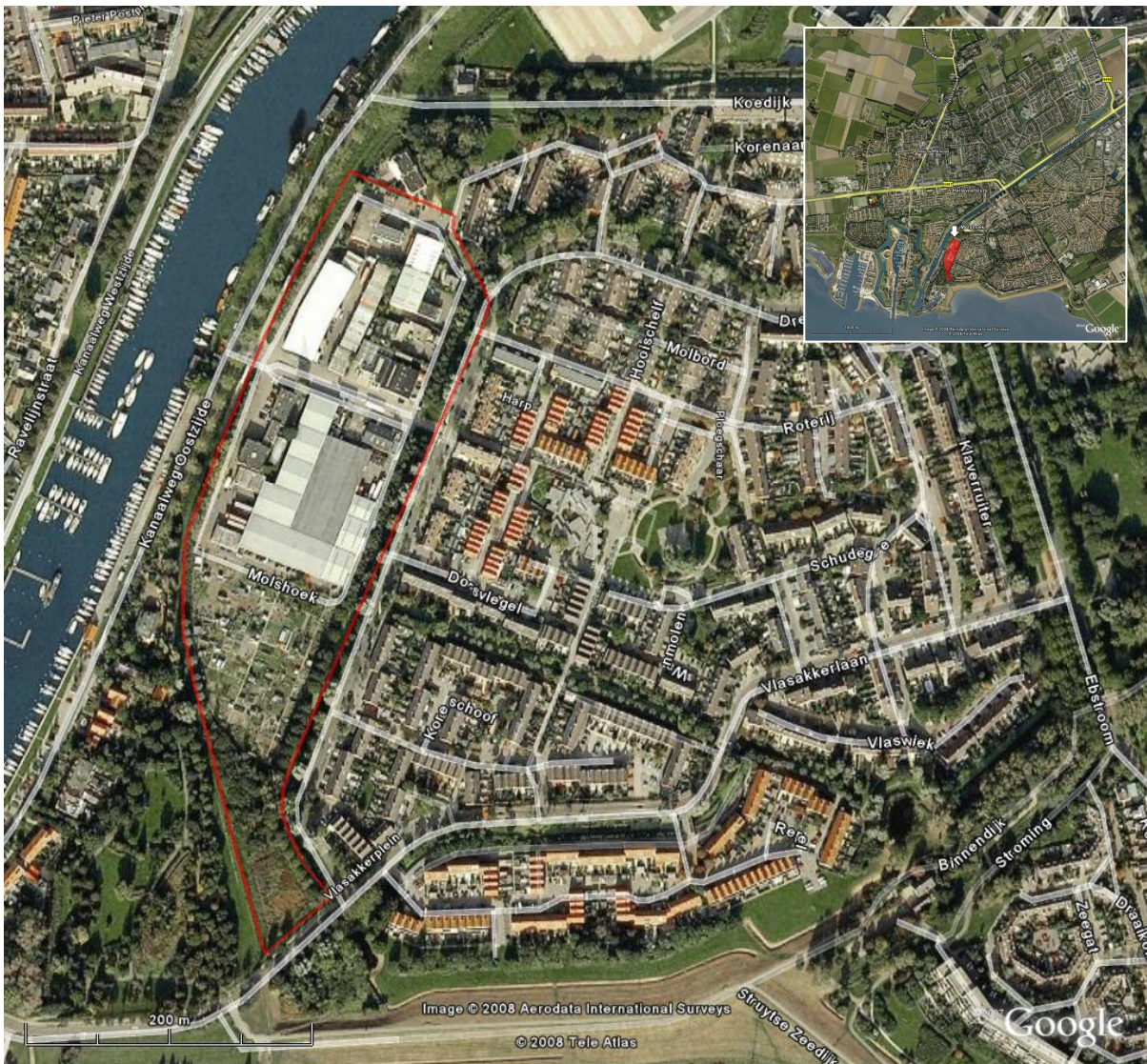
Alle soorten vleermuizen zijn opgenomen op de Habitatrichtlijn bijlage 4. De Flora- en Faunawet kent dan ook een strikt verbod op het verstoren of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen in engere zin, terwijl foerageergebieden en vliegroutes vallen onder "verblijfplaatsen van de soort in het landschap in ruimere zin". De zorgplicht en de verbodsbepalingen zoals opgenomen in de Flora- en Faunawet beogen negatieve effecten van de realisatie van een plan op jachtgebieden en vliegroutes zoveel mogelijk te vermijden of te mitigeren.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

Hieronder is een gebiedsbeschrijving opgenomen van de deelgebieden in relatie tot het voorkomen van vleermuizen. Ook wordt aangegeven op welke manier het gebied is onderzocht en hoe volledig het onderzoek is.

Het plangebied Molshoek bij Hellevoetsluis is circa 15 hectare groot. Het gebied ligt direct ten oosten van het Kanaal door Voorne tegen de wijk Wittenshoek in de bebouwde kom van Hellevoetsluis.

Het betreft een complex van gebouwen en bedrijventerreinen, omgeven door rijen populieren en enkele andere groene delen. Het meest interessante deel betreft het groene gedeelte aan de zuidrand van het onderzoeksgebied.

Plangebied Molshoek (rood omlijnd). Inzet: ligging Molshoek in Hellevoetsluis.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn mogelijk aanwezig in de gebouwen en in sommige (oudere) bomen. Bij de veldinspectie bleek echter al snel dat de aanwezige populieren niet de ouderdom hebben die geschikt is voor kraamkolonies van boombewonende soorten vleermuizen.

Het plangebied Molshoek is naar inschatting voldoende onderzocht om de betekenis voor vleermuizen in goed in kaart te brengen. Dit geldt zowel voor het gebruik als jachtgebied, de gemeenschappelijke routes als eventuele gemeenschappelijke verblijfplaatsen.

3. METHODIEK

Materiaal

Het onderzoek is uitgevoerd met een Skye- en een Petterson's detector. Met halogeenlampen werden in sommige situaties vleermuizen beschenen. Dit kan in sommige gevallen zinvolle aanvullende informatie opleveren voor de determinatie (gedrag, grootte en de manier van vliegen en jagen).

Methode

De waarnemingen werden op kopieën van topografische kaarten (1: 5000) ingetekend. De inventarisatie werd grotendeels lopend uitgevoerd. Sommige trajecten werden vervolgens vanuit een langzaam rijdende auto nog eens gecontroleerd. Bij markante punten of watergangen werd een tijdje geluisterd.

Over het algemeen is gebruik gemaakt van de bestaande en toegankelijke wegen en paden (en watergangen). Voor een gedetailleerde beschrijving van de methode gedurende de nacht wordt verwezen naar de Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten (Helmer W., H.J.G.A. Limpens & W. Bongers, 1987).

Inventarisatieperiode

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in juli en augustus 2008. In de avond werd naar eventuele verblijfplaatsen en gemeenschappelijke vliegroutes gezocht. Tijdens de nachtelijke uren werden vooral de jagende dieren in kaart gebracht. Het veldwerk werd door Kees Mostert en Eric Thomassen uitgevoerd. Kees Mostert is mede-auteur van de Nederlandse verspreidingsatlas van vleermuizen en is doet al tientallen jaren onderzoek aan vleermuizen, specifiek in het westen van het land. Eric Thomassen is ook al jaren actief met het vleermuiswerk in Nederland.

Tijdens het eerste bezoek op 1 juli waren de weersomstandigheden ideaal voor vleermuisonderzoek. Het was warm, er was vrijwel geen wind en het was onbewolkt.

Tijdens het tweede bezoek op 17 juli was het bewolkt, woei een matige zuidwestenwind en er viel af en toe een kleine bui. Hoewel de neerslag geen effect op het jachtgedrag van de vleermuizen leek te hebben was de avond wel minder geschikt dan tijdens het eerste bezoek.

Tijdens het derde bezoek op 29 augustus was er weinig wind en was het onbewolkt. De temperatuur zakte naar 12 graden C. Het betrof een mooie avond in een periode van onstuimig weer.

Bezoeksdata

In onderstaande tabel staan de data en overige informatie weergegeven van de veldbezoeken die in 2008 aan de deelgebieden zijn gebracht. Het betreft bezoeken ten behoeve van onderzoek aan vleermuizen.

Datum	deelgebied	Tijd	Weersomstandigheden
01-07-2008	Molshoek terreinbezoek	21.00-22.30	19 gr, vrijwel geen wind, onbewolkt
01-07-2008	Molshoek	22.30-01.30	16 gr, vrijwel geen wind, onbewolkt
17-07-2008	Molshoek	22.30-01.30	14 gr, matige ZW-wind, enkele korte buien
29-08-2008	Molshoek	22.00-02.00	12 gr, weinig wind, onbewolkt

4. RESULTATEN

Hieronder worden de resultaten per onderzoeksdatum doorgenomen. Eerst wordt aangegeven welke soorten in welke aantallen zijn waargenomen in het betreffende deel. Vervolgens is aangegeven waar en in welk biotoop de waarnemingen zijn gedaan en hoe de vleermuizen zijn waargenomen.

Bezoek 1 juli 2008 Molshoek

Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	5	foeragerend
-----------------------	----------------------------------	---	-------------

Op 1 juli werden in totaal 5 foeragerende gewone dwergvleermuizen vastgesteld. De dieren foerageerden vooral rond de populieren die langs de wegen aanwezig waren. Er zijn geen gemeenschappelijke vliegroutes dan wel aanwijzingen voor verblijfplaatsen gevonden.

Bezoek 17 juli 2008 Molshoek

Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	2	foeragerend
-----------------------	----------------------------------	---	-------------

Op het vervolfbezoek van 17 juli werden in hetzelfde gebied maar 2 foeragerende dieren aangetroffen. Deze dieren foerageerden onder de populieren aan de westzijde van het bedrijventerrein. De dieren waren hier vrij kort aanwezig. Ook tijdens dit bezoek werden verder geen bijzonderheden geconstateerd.

Bezoek 29 augustus 2008 Molshoek

Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	1	foeragerend
-----------------------	----------------------------------	---	-------------

Op 29 augustus werd tijdens deze ronde slechts 1 foeragerend exemplaar gehoord. Ook dit exemplaar foerageerde kort in de omgeving van de populieren. Tijdens dit bezoek werden voorts nog wel een aantal grote groene sabelsprinkhanen en struiksprinkhanen gehoord met de bat-detector.

5. LANDSCHAPSGEBRUIK

In het onderzoeksgebied is alleen de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetroffen. Hieronder worden de waarnemingen doorgenomen in relatie met het aanwezige landschap en de manier waarop de vleermuizen hiervan gebruik maakten.

Foerageerplaatsen

Het aantal foeragerende gewone dwergvleermuizen varieerde per bezoek van een tot vijf dieren. Vrijwel alle dieren foerageren foerageerden in de omgeving van de populieren. In enkele gevallen waren de dieren hier maar kort aanwezig.

Gemeenschappelijke routes en verblijfplaatsen

Er zijn geen aanwijzingen voor het gebruik van gemeenschappelijke vliegroutes in en om het onderzoeksgebied. Er werden ook geen aanwijzingen gevonden voor eventuele verblijfplaatsen.

6. CONCLUSIES

In het plangebied Molshoek te Hellevoetsluis is tijdens drie bezoeken in het zomerseizoen van 2008 het voorkomen van vleermuizen in beeld gebracht. Behalve de soorten en aantallen is ook gekeken naar het landschapsgebruik van vleermuizen in dit plangebied.

In het onderzoeksgebied zijn is alleen de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetroffen. Van deze soort werden per bezoek een tot vijf foeragerende dieren aangetroffen. De meeste dieren werden foeragerend aangetroffen in de omgeving van de populieren. De meeste dieren waren tevens tamelijk kortstondig aanwezig. Hieruit kan worden afgeleid dat dat de populieren hier geen specifieke betekenis hebben als jachtgebied voor de vleermuizen.

Samenvattend kan worden gesteld dat Molshoek slechts van geringe betekenis is voor vleermuizen als jachtgebied voor gewone dwergvleermuizen. De dichtheid is zodanig laag dat deze vergelijkbaar is met andere delen van Hellevoetsluis.

7. LITERATUUR

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J. B. M. Thissen. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, 3e druk. KNNV, Utrecht.

Helmer, W., H.J.G.A. Limpens & W. Bongers, 1987. Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten.

Limpens, H. J. G. A., K. Mostert & W. Bongers. 1997. Atlas van Nederlandse vleermuizen; onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Limpens, H.J.G.A., P. Twisk. 2004. Met vleermuizen overweg. DWW/RWS Delft.

Lina, P. H. C. & G. van Ommering. 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland.